

Beleidsplan kunst en cultuur West Betuwe

De raad van de gemeente West Betuwe;

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 2 september 2025,

gelet op Artikel 147 en 160 van de Gemeentewet

besluit:

Het beleidsplan Kunst en Cultuur West Betuwe vast te stellen.

Voorwoord

Kunst en cultuur zijn het kloppend hart van een levendige samenleving. Ze maken zichtbaar wat mensen bezighoudt, verbinden generaties en zorgen voor verrijking, verwondering en reflectie. In de gemeente West Betuwe ervaren we dagelijks hoe belangrijk kunst en cultuur zijn voor de kwaliteit van leven, de verbondenheid tussen inwoners én het karakter van onze 26 kernen.

Als college van burgemeester en wethouders geloven wij dat een sterk cultureel klimaat bijdraagt aan de leefbaarheid van dorpen, het welzijn van onze inwoners en de ontwikkeling van jong talent. Cultuur brengt mensen samen—of dat nu op een dorpsplein is tijdens een festival, in een schoolklas waar kinderen hun creativiteit ontdekken, of in een zorginstelling waar muziek en verhalen troost bieden.

Iedere inwoner verdient het om in aanraking te komen met kunst en cultuur: om te genieten, mee te doen, te maken en zich te laten inspireren. Het draagt bij aan een samenleving waarin mensen zich verbonden voelen, zichzelf kunnen zijn en de ruimte krijgen om hun talenten te ontwikkelen. Kunst en cultuur zijn daarmee niet alleen verrijking, maar ook een waardevol middel voor participatie, ontwikkeling en ontmoeting.

Met dit cultuurbeleid zetten we koers richting een toekomst waarin kunst en cultuur stevig verankerd zijn in onze gemeenschap. We bouwen voort op wat er al is, benutten de kracht van samenwerking en bieden ruimte aan initiatieven van inwoners, verenigingen en makers. Zo zorgen we ervoor dat kunst en cultuur in West Betuwe kunnen blijven bloeien—voor en door iedereen.

College van burgemeester en wethouders

1. Inleiding

Aanleiding

De huidige kadernota cultuur en kunst West Betuwe liep oorspronkelijk van 2020 tot en met 2023. Eind 2023 heeft de gemeenteraad deze kadernota verlengd tot en met 2024 omdat nog niet alle acties uit de nota gerealiseerd waren. Dit was te wijten aan de corona periode.

De afgelopen jaren zijn er mooie resultaten bereikt op het gebied van kunst en cultuur. Cultuur is vanaf de fusie van drie gemeentes tot de huidige gemeente West Betuwe gebruikt als middel om verbintenissen te creëren tussen het groot aantal kernen dat onze gemeente rijk is. Iedere kern heeft zijn eigen identiteit, maar de nieuwe gemeente heeft ook een gemeenschappelijke identiteit gekregen. Om verbintenissen in de kernen en tussen de kernen onderling te bereiken hebben we het culturele verenigingsleven ruim ondersteund met behulp van structurele subsidies. Op het gebied van cultuureducatie zijn er mooie stappen gezet door een convenant af te sluiten tussen scholen en cultuurmakers. Natuur- milieu- en boerderijeducatie zijn hieraan toegevoegd. Het muziekonderwijs heeft een belangrijke impuls gekregen door een koppeling tussen de muziekverenigingen en de scholen. Op educatiegebied hebben we met een cultuurmakelaar en cultuurcoaches een stabiele structuur gecreëerd. Er zijn interessante podcasts en routes ontwikkeld om ons culturele erfgoed levend te houden. Ook hebben we inmiddels een West Betuws lied en een canon West Betuwe.

Dit nieuwe beleidsplan is een logisch uitvloeisel van het huidige beleid. Het nu herijkte beleidsplan kunst en cultuur West Betuwe geeft een beeld van de huidige situatie en de gewenste situatie. Met dit nieuwe plan sluit het cultuurbeleid weer aan op de actualiteit, zowel lokaal als regionaal als landelijk.

Burgerparticipatie

Om een goed beeld te krijgen van de stand van zaken op het gebied van kunst en cultuur zijn er zeven vragen geformuleerd. Deze vragen zijn zeer ruim verspreid in gemeente West Betuwe door zowel de

gemeente als Het Collectief West Betuwe, de Stichting Kunst en Cultuur West Betuwe en Welzijn West Betuwe. Op die manier hebben we heel veel mensen die interesse hebben in kunst en cultuur bereikt. Er zijn zestig ingevulde vragenformulieren teruggestuurd. De respondenten vertegenwoordigen een uiteenlopende achterban zoals koren, toneelverenigingen, muziekverenigingen, scholen, kunstenaars, cultuurcoaches, cultuurmakelaar, Welzijn West Betuwe, Collectief West Betuwe, Stichting Kunst en Cultuur West Betuwe en in cultuur geïnteresseerde inwoners. Naast de respons op de vragenlijst zijn er diverse individuele gesprekken geweest met organisaties, verenigingen en makers tijdens de totstandkoming van dit nieuwe beleidsplan. De conceptversie is naar de belangrijkste partijen gestuurd met de vraag om feedback. Op die manier is het definitieve beleidsplan gemaakt.

Nieuw beleidsplan kunst en cultuur

Alle opgehaalde informatie heeft de basis gevormd voor dit nieuwe beleidsplan. Aan de hand van het beeld dat alle input heeft opgeleverd zijn er vijf nieuwe speerpunten geformuleerd waar we de komende jaren op gaan inzetten. Ook zijn er doelen en maatschappelijke effecten opgenomen in het beleidsplan. Ieder jaar zullen er uitvoeringsagenda's gemaakt worden met daarin acties gekoppeld aan de speerpunten.

Definitie kunst en cultuur

In de vorige kadernota cultuur en kunst 2020-2023 zijn definities geformuleerd. Deze definities nemen we in dit nieuwe beleidsplan over.

Cultuur is wat we waren, wat we worden en wat we zijn. Het is de hele samenleving zoals die is geworden en zich voortdurend ontwikkelt. Het zijn de verworvenheden, de gewoonten en tradities, de normen en waarden. Het is onze beschaving en onze identiteit. En die komt in West Betuwe onder andere tot uiting in een rijk verenigingsleven en vele traditionele activiteiten.

Kunst is eveneens een heel breed begrip. Wat wel en niet onder Kunst wordt verstaan is onderwerp van voortdurende controverse. Kunst is in ieder geval te omschrijven als een (vaak tastbaar) product van creatieve uitingen van mensen in de vorm van tekenen, schilderen, film, fotografie, literatuur, interactieve media, theater, poëzie, zang, dans, muziek, bouwkunde et cetera. Daarmee is kunst op te vatten als zingeving.

Leeswijzer

In dit beleidsplan beschrijven we de kaders voor het cultuurbeleid. We beschrijven de aanleiding, de vorm van burgerparticipatie, we formuleren definities van de begrippen kunst en cultuur (hoofdstuk 1). We geven een schets van de stand van zaken op dit moment aan de hand van de mening van onze inwoners (hoofdstuk 2), we formuleren onze visie, de doelen, maatschappelijke effecten en randvoorwaarden (hoofdstuk 3). Waar het beleidsveld kunst en cultuur raakvlakken heeft met andere beleidsplannen, met het regioplan cultuur en met het provinciale en landelijke beleid geven we in hoofdstuk 4 weer.

In hoofdstuk 5 benoemen we de nieuwe speerpunten die geformuleerd zijn voor de komende jaren. Ook lichten we een tipje van de sluier op over de uitvoering (hoofdstuk 6). Tot slot schetsen we het financiële kader voor het kunst- en cultuurbeleid in hoofdstuk 7.

2. Wat vinden onze inwoners?

Om een beeld te krijgen van de stand van zaken op het gebied van kunst en cultuur in gemeente West Betuwe zijn er zeven vragen gesteld aan onze inwoners die op de een of andere manier betrokken zijn bij kunst en cultuur. In dit hoofdstuk volgt een samenvatting van de antwoorden op de zeven gestelde vragen. Deze input vormde onder andere de basis om te komen tot het formuleren van nieuwe speerpunten. De nieuwe speerpunten vindt u in hoofdstuk vijf. Dit hoofdstuk geeft sec de mening van onze inwoners weer.

Wat is het belang van kunst en cultuur en wat zijn maatschappelijke ontwikkelingen waar kunst en cultuur een bijdrage aan kunnen leveren?

Belang van Kunst en Cultuur

Kunst en Cultuur worden gezien als een essentieel onderdeel van het leven dat geluk, kleur en zingeving biedt. Het is een menselijk instinct om te creëren, te genieten en te delen. Het heeft zowel een esthetische waarde als een functionele rol in persoonlijke groei, sociale interactie en geestelijk welzijn. Mensen ervaren een diepgaande verrijking door het beleven en beoefenen van kunst en cultuur, van feestdagen vieren tot samenwerken in verenigingen. Kunst en Cultuur helpen mensen om emoties te uiten, verbinding te vinden met anderen en hun identiteit te versterken. Het brengt saamhorigheid tussen generaties en bevolkingsgroepen.

Maatschappelijke Ontwikkelingen waar kunst en cultuur aan kunnen bijdragen

- Kunst/Cultuur verbindt mensen van verschillende achtergronden, helpt eenzaamheid te bestrijden en bevordert respect en begrip.
- Het biedt kinderen en jongeren brede ontwikkelingsmogelijkheden door creativiteit en kunstonderrwijs, wat bijdraagt aan hun cognitieve en sociale vaardigheden.
- Kunst/Cultuur heeft bewezen positieve effecten op zowel mentale als fysieke gezondheid, stimuleert ontspanning, en kan preventief werken tegen maatschappelijke kosten zoals medische zorg.
- Initiatieven rondom klimaat, voedsel en zorg voor de planeet kunnen worden versterkt door creatieve en culturele uitingen die bewustwording en discussie stimuleren.
- Leefbaarheid en Economie door bijvoorbeeld culturele evenementen.
- Kunst en cultuur versterken gemeenschappen, mobiliseren vrijwilligers en ondersteunen lokale initiatieven die bijdragen aan sociale en economische veerkracht.
- Kunst/Cultuur wordt daarnaast gezien als een communicatiemiddel dat individuen en groepen verbindt, emoties oproept en mensen aanzet tot reflectie en discussie. Door kunst en cultuur breed in te zetten, kan een samenleving groeien naar meer empathie, samenwerking en samenhang.

Wat gaat er goed in West Betuwe op het gebied van kunst en cultuur?

Positieve initiatieven en ondersteuning

- Er is een sterke interesse vanuit de gemeente en inwoners, met veel initiatieven van verenigingen en vrijwilligers.
- De gemeente biedt diverse subsidies, waaronder structurele en projectsubsidies, die bijdragen aan culturele activiteiten. Platforms zoals het Collectief ondersteunen samenwerking en versterken kunst en cultuur.
- Multifunctionele centra zoals De Pluk en dorpshuizen spelen een belangrijke rol als ontmoetings- en cultuurplekken.
- Een cultuuragenda en regionale communicatie maken evenementen zichtbaar en toegankelijk voor inwoners.

Onderwijs en educatie

- Cultuureducatie: dankzij cultuurcoaches, subsidies (zoals Cultuur Met Kwaliteit), en het convenant Cultuureducatie is het cultuuraanbod op scholen verbeterd. Scholen kunnen cultuur integreren in hun vakken, en er is ondersteuning voor culturele erfgoededucatie.
- Samenwerking: lokale kunstenaars werken samen met scholen, waardoor kinderen kunst en cultuur van dichtbij ervaren.

Divers aanbod

- West Betuwe heeft een breed scala aan culturele activiteiten, zoals LingeFilm, Open Monumentendag, muziekweekenden en kunstroutes. Dit aanbod omvat zowel professionele kunst als amateurkunst.
- Er is aandacht voor diverse genres en cultuuruitingen, van muziek en dans tot historische initiatieven en erfgoedprojecten.

Sociale impact

- Kunst en cultuur versterken de sociale samenhang en brengen mensen van verschillende achtergronden samen.
- Het enthousiasme van vrijwilligers draagt bij aan de kracht van culturele initiatieven en evenementen.

Betrokkenheid van de gemeente

- Er is openheid vanuit de gemeente voor ideeën en subsidieaanvragen, met goede communicatie tussen beleidsadviseurs en cultuurmakers.
- Investerings in kunst en cultuur worden als belangrijk gezien, met het behoud van voorzieningen zoals dorpshuizen en cultuurcoaches.

Wat kan er beter in West Betuwe op het gebied van kunst en cultuur?

Financiële ondersteuning

- Meer focus op uitvoerende activiteiten in plaats van administratieve taken.
- Vergroten van budgetten voor kunst, cultuur en verenigingen, met minder financiële ongelijkheden opzichte van sportverenigingen.
- Meer subsidies voor professionals (kunstenaars, musici) en aanpassing van subsidieregels op basis van de omvang van projecten.

Faciliteiten en podia

- Gebrek aan geschikte podia zoals royale theater- of concertzalen. Dorpshuizen of scholen zijn vaak onvoldoende professioneel.

- Meer betaalbare ruimtes voor creatieve initiatieven, zoals atelierruimtes, muziekscholen en theaterklassen.

Beleefbaarheid en zichtbaarheid

- Cultuur toegankelijker maken voor alle inwoners, met specifieke aandacht voor kleinere kernen en minderheden.
- Meer uitingen van kunst in openbare ruimtes, zoals reizende tentoonstellingen of culturele wandel- en fietsroutes.
- Wegnemen van het elitaire imago van kunst en cultuur door meer inwoners te betrekken.

Educatie en cultuuraanbod

- Cultuureducatie steviger verankeren in het onderwijs en meer aandacht voor kunstvormen zoals beeldende kunst, klassieke muziek en theater.
- Stimuleren van een continue cultuurbeleving voor kinderen, zoals schooluitjes naar musea en theaters.

Betere communicatie en samenwerking

- Oprichting van een goed toegankelijke cultuuragenda waar aanbieders, liefhebbers en locaties elkaar kunnen vinden.
- Meer communicatie tussen organisaties en samenwerking tussen kunstdisciplines.
- Oprichting van een cultuurbedrijf dat zowel podium biedt als educatie verzorgt.

Overige aandachtspunten

- Lagere drempels voor aanvraag van subsidies en vergunningen, met minder regeldruk voor vrijwilligers.
- Gemeente brede samenhang versterken om de uitstraling van West Betuwe als kunst- en cultuurvriendelijke gemeente te verbeteren.
- Meer aandacht en initiatieven om jongeren en andere moeilijk te bereiken groepen bij cultuur te betrekken.

Wordt cultuur voldoende ingezet om de sociale cohesie te bevorderen?

65% van de respondenten geeft als antwoord dat het beter kan.

27% van de respondenten geeft als antwoord ja op deze vraag.

8% van de respondenten geeft als antwoord nee op deze vraag.

Heeft u ideeën hoe we dit nog beter voor elkaar kunnen krijgen?

Verbinden door culturele activiteiten

- Organiseer projecten en evenementen waarin inwoners uit verschillende kernen elkaar ontmoeten. Voorbeelden zijn toneel, muziek, dans of grote muurschilderingen met sociale thema's.
- Bevorder kern overstijgende initiatieven, waarbij alle kernen worden betrokken, bijvoorbeeld door culturele activiteiten in elke kern zichtbaar te maken.
- Gebruik sportevenementen als kans voor samenwerking met cultuurverenigingen en verbind kunst en cultuur met maatschappelijke vraagstukken zoals integratie, duurzaamheid en leefbaarheid.

Inclusiviteit en toegankelijkheid

- Maak cultuur laagdrempelig door financiële ondersteuning en vereenvoudiging van regelgeving.
- Stimuleer deelname van kinderen, jongeren, minima, nieuwe landgenoten (zoals statushouders), en andere moeilijk te bereiken groepen.
- Creëer plekken waar inwoners elkaar kunnen ontmoeten en gezamenlijk kunst en cultuur kunnen beoefenen, zoals dorpshuizen en multifunctionele centra.

Samenwerking en communicatie

- Breng verenigingen, cultuurmakers en kunstenaars samen om ideeën uit te wisselen en gezamenlijke activiteiten te ontwikkelen.
- Verbeter communicatie en zichtbaarheid van cultuuractiviteiten via sociale media, lokale kranten en een cultuuragenda.
- Zet meer in op samenwerking tussen cultuurorganisaties, scholen en sportverenigingen.

Educatie en vorming

- Cultuureducatie vanaf jonge leeftijd verankeren in het onderwijs. Zorg voor een continue aanbod dat kinderen uit verschillende lagen van de samenleving bereikt.
- Geef jongeren de ruimte om zelfstandig culturele initiatieven te ontwikkelen, met meer focus op het proces en plezier dan op de resultaten.
- Organiseer jaarlijks een bijeenkomst met actieve bewoners en professionals uit alle kernen om wensen en ideeën te bespreken.

Ondersteuning en professionaliteit

- Verbeter de kwaliteit van cultuurmedewerkers door hen lokaal te verankeren en zichtbaar te maken bij culturele activiteiten.
- Optimaliseer de rol van cultuurcoaches, maar zorg ook voor directe financiering en samenwerking met verenigingen en kunstenaars.

- Overweeg structurele subsidies en langjarige ondersteuning om duurzame projecten en samenwerkingen te realiseren.

Wat wilt u ons heel graag meegeven bij het vormgeven van een nieuwe cultuurvisie?

Hoofdpijnen voor de cultuurvisie

- Blijf cultuur centraal stellen in het beleid, met een visie gericht op verbinding, zichtbaarheid en samenwerking.
- Zorg dat cultuur toegankelijk is voor inwoners van alle leeftijden, achtergronden en lagen van de samenleving. Inclusiviteit moet een prioriteit zijn, met aandacht voor culturele diversiteit en minderheden.

Ondersteuning en samenwerking

- Verleen structurele subsidies en ondersteuning aan cultuurverenigingen en vrijwilligers, die essentieel zijn voor het culturele leven. Bied ook mankracht om overbelasting van vrijwilligers te voorkomen.
- Stimuleer samenwerking tussen professionele kunstenaars en amateurs, en creëer ruimte voor experimenteren en groei.
- Werk samen met diverse partijen, zoals kerken, maatschappelijke instanties, scholen en ondernemers, om cultuur breed in te zetten.

Educatie en ontwikkeling

- Benadruk het belang van cultuuraanbod op scholen en zorg voor een breed, continue aanbod dat kinderen en jongeren bereikt.
- Zet cultuur in als middel voor persoonlijke ontwikkeling, zelfredzaamheid en gemeenschapszin.

Zichtbaarheid en dialoog

- Maak cultuur toegankelijk en zichtbaar door gesprekken te voeren met organisaties en inwoners, en wees transparant over de mogelijkheden en ondersteuning vanuit de gemeente.
- Creëer samenhang tussen sport-, cultuur- en maatschappelijke verenigingen en faciliteer ontmoetingen tussen verschillende besturen om ideeën en initiatieven te delen.

Innovatie en ambitie

- Durf ruimte te geven aan nieuwe, gedurfde culturele initiatieven en laat fouten een onderdeel zijn van het leerproces.
- Zorg dat de visie rekening houdt met zowel grote culturele evenementen als lokale, kleinschalige activiteiten, en benadruk dat cultuur voor iedereen is.

Belang van kunst en cultuur

- Kunst en cultuur inspireren, verbinden en vormen het cement in de samenleving. Het behoud en de ontwikkeling ervan zijn cruciaal voor de geschiedenis, creatieve groei en ontspanning van inwoners.
- Zorg dat cultuur toegankelijk is voor iedereen, ongeacht leeftijd, achtergrond of financiële situatie. Inclusiviteit en diversiteit moeten een kernpunt zijn in de nieuwe visie.

Focus op jeugd en verenigingen

- Ondersteun culturele verenigingen financieel, zodat zij activiteiten kunnen organiseren, nieuwe leden (met name jongeren) kunnen aantrekken en financieel gezond blijven.
- Stimuleer actief culturele participatie van kinderen door lessen en workshops in muziek, theater en beeldende kunst aan te bieden. Geef hen de mogelijkheid cultuur zelf te beleven en te maken.

Financiële en praktische ondersteuning

- Bied betaalbare ruimtes zoals oefenruimtes en atelierruimtes voor kunstenaars, muzikanten en creatieve initiatieven.
- Differentieer subsidiebedragen op basis van de omvang van projecten en maak subsidies toegankelijk voor professionele kunstenaars en cultuurmakers.
- Vereenvoudig subsidieaanvragen en verhoog de transparantie in de subsidieregels.

Samenwerking en zichtbaarheid

- Werk samen met scholen, verenigingen en lokale organisaties om cultuur breed en effectief in te zetten.
- Organiseer podia waar lokale cultuurmakers zich kunnen presenteren om bewoners te inspireren en te betrekken.
- Zorg dat het uitvoerende orgaan zichtbaar is en ga actief in gesprek met verenigingen om hun behoeftes te begrijpen.

Balans en prioriteiten

- Zorg dat kunst en cultuur niet overschaduwd worden door sport en bewegen; geef beide gelijke aandacht.
- Stel concrete acties op om de cultuurvisie werkelijk uit te voeren, gebaseerd op bestaande beleidsnota's en eerdere inzichten.

Ambitie en innovatie

- Laat ruimte voor gewaagde initiatieven en durf te investeren in experimenten en duurzame projecten.
- Benadruk het belang van cultuur als verbinder en zorg voor een visie die echt laat zien dat kunst en cultuur onmisbaar zijn voor West Betuwe.

3. Wat willen we bereiken?

Visie op de rol van Kunst en Cultuur in West Betuwe

Kunst en Cultuur is geen ongrijpbare of onbereikbare sector, maar wordt gevormd door ons allemaal en is voor ons allemaal. Wij vinden het heel belangrijk dat kunst en cultuur qua beleving en beoefening laagdrempelig is. Iedereen moet mee kunnen doen en iedereen moet zijn of haar talenten kunnen ontwikkelen van jongs af aan. Ons levende erfgoed, onze volkscultuur koesteren wij.

Doelen van het cultuurbeleid

Het cultuurbeleid heeft de volgende drie doelen:

Ontwikkeling van creativiteit en talent

De inwoners van West Betuwe maken van jongs af aan kennis met kunst en cultuur. Zij ontdekken en ontwikkelen zo hun talenten en creativiteit.

Bevorderen van de sociale cohesie tussen de inwoners onderling en tussen alle 26 kernen

Kunst en cultuur vormen een uitstekend middel om de sociale cohesie te bevorderen. Dit kan zowel plaatsvinden tussen inwoners onderling, maar ook tussen de 26 verschillende kernen door kern overstijgende culturele activiteiten te organiseren.

Vergroten van het welbevinden en de gezondheid van de inwoners

Actieve cultuurdeelname heeft een positieve invloed op het welbevinden en de gezondheid van mensen. Deelnemen aan cultuur kan de zelfredzaamheid en veerkracht van mensen vergroten, bijdragen aan een positief zelfbeeld en zorg- en hulpvragen laagdrempelig bespreekbaar maken. Ook kan het sociale vaardigheden bevorderen en mensen een (sterker) sociaal netwerk bieden.

Maatschappelijke effecten

Kunst en Cultuur hebben een eigen, intrinsieke waarde. Kunst en Cultuur zijn echter ook uitstekend in te zetten voor het behalen van maatschappelijke effecten. Het gaat hierbij om wat kunst en cultuur doen. Door middel van kunst en cultuur willen we de volgende maatschappelijke effecten bereiken:

- Inwoners kunnen elkaar ontmoeten;
- Inwoners ontdekken nieuwe talenten in zichzelf;
- Inwoners maken kennis met andere culturen en respecteren die culturen;
- Inwoners maken kennis met de identiteit van de verschillende kernen;
- Inwoners kunnen hun eigen identiteit verder ontwikkelen;
- Inwoners worden flexibeler en kunnen beter problemen oplossen;
- Inwoners voelen zich betrokken en kunnen meedoen, ongeacht hun achtergrond.

Randvoorwaarden

De in de vorige kadernota als speerpunten geformuleerde vier v's (versterken, verbreden, verbinden en vernieuwen) vormen de randvoorwaarden binnen dit herijkte beleidsplan. Deze vier v's zitten ook verankerd in het subsidiebeleid. Ze zijn meegenomen in de subsidieregels als voorwaarden om in aanmerking te komen voor een cultuursubsidie. Alle cultuursubsidies worden aan de hand van deze randvoorwaarden afgewogen.

4. Context

In dit hoofdstuk schetsen we de relatie van dit beleidsplan kunst en cultuur met andere gemeentelijke beleidsplannen en met het regionale cultuurplan. Daarnaast geven we aan hoe dit plan past in het provinciale- en rijksbeleid.

Relatie met gemeentelijke beleidsplannen

Subsidiebeleid

In het subsidiebeleid zijn er zes vormen van cultuursubsidies verankerd. Muziekverenigingen, zangkoren, toneelverenigingen, film, jaarlijks terugkerende culturele activiteiten of evenementen ondersteunt de gemeente met jaarlijks terugkerende structurele subsidies. Op die manier ondersteunen we heel veel verenigingen, stichtingen en initiatiefnemers op het gebied van culturele activiteiten, van groot tot klein. Naast alle structurele culturele subsidies verstrekken we gedurende het jaar nog talloze incidentele subsidies voor culturele initiatieven. Op die manier krijgen organisatoren van nieuwe initiatieven ook de kans om financieel ondersteund te worden door de gemeente.

Erfgoed en monumenten

Het cultuurbeleid en het erfgoedbeleid haken op diverse onderdelen in elkaar. Zo is erfgoed één van de onderdelen van ons cultuureducatie aanbod. De cultuurcoaches zorgen voor de uitvoering van dit aanbod op de basisscholen. In het curriculum van de basisscholen is burgerschap als nieuw onderdeel opgenomen. Dit onderdeel wordt met behulp van erfgoededucatie opgepakt. In het nieuwe 'regioplan culturele infrastructuur en cultuur- en erfgoedparticipatie' zitten tal van projecten op het gebied van erfgoed. Eén van de voorbeelden zijn de cultuur- en erfgoedroutes. De projecten die tot en met 2024 vielen onder het cultuur- en erfgoedpact worden vanaf 2025 meegenomen binnen het nieuwe regioplan. Zo worden er bijvoorbeeld in de maand september ieder jaar tijdens het project Muzikale Monumenten optredens verzorgd in of bij monumenten.

Erfgoed draagt op diverse wijzen bij aan de versterking van cultuur. Zo worden er in veel monumenten (kerken, kastelen, landgoederen) culturele activiteiten georganiseerd. Vrijwel elke kerk heeft als neven-activiteit (orgel)muziek of kunst (tentoonstelling) in haar programmering. Ook op de landgoederen en forten worden diverse activiteiten georganiseerd zoals evenementen, markten en themawandelingen. Sommige landgoederen bieden ook ruimte voor dagbesteding waarbij men bijdraagt aan het sociaal-maatschappelijke domein. In sommige bijzondere monumenten worden ook tentoonstellingen gehouden, of bevindt zich een kunstatelier. Historische ambachten komen onder andere aan bod in de 11 maalvaardige molens in de gemeente. De cultuur van de waterhuishouding is te zien in de vele sluizen, gemalen en dijken en op de rivieren. De culturele activiteiten dragen in die zin indirect ook bij aan het behoud van de monumenten. De gebouwen worden gebruikt, beheerd en onderhouden, ook voor culturele doeleinden.

Visie samen sterk en in beweging 2025-2028

Preventie is een van de leidende principes in de Visie samen sterk en in beweging. Cultuur kan preventief ingezet worden. In deze visie benoemen we twee grote opgaven waar kunst en cultuur een bijdrage aan kunnen leveren: omzien en ontmoeten + vitaal leven.

Omzien en ontmoeten:

'In West Betuwe werken we aan sterke en hechte gemeenschappen in alle kernen. We willen dat inwoners elkaar makkelijk kunnen ontmoeten en zich welkom voelen. Daarom zorgen we voor een goede sociale basis, waarin mensen naar elkaar omzien en actief meedoen.

In West Betuwe worden veel activiteiten georganiseerd. Grote evenementen zoals dorpsfeesten en de Wandelvierdaagse, maar ook kleinere bijeenkomsten. Deze activiteiten zijn belangrijk omdat ze mensen met elkaar verbinden. De gemeente helpt en moedigt dit aan, maar inwoners organiseren veel zelf. Om ontmoetingen mogelijk te maken, zijn goede plekken nodig. Daarom willen we ontmoetingsplekken zoals dorpshuizen, en multifunctionele centra versterken. We kijken ook of andere locaties, zoals speelplekken en maatschappelijke gebouwen, breder kunnen worden gebruikt. Sport en cultuur spelen hierin een belangrijke preventieve rol. Ze kunnen eenzaamheid tegengaan en mensen op een creatieve manier samenbrengen.'

Vitaal leven:

'We verbeteren mogelijkheden voor sporten, bewegen, spelen en beleven:

- We werken samen met verenigingen en stichtingen aan kwalitatieve en veelzijdige accommodaties voor sport en cultuur'

'We ontwikkelen een duurzaam sport-, beweeg- en cultuuraanbod:

- We ondersteunen verenigingen en stichtingen, zodat zij zich kunnen richten op hun activiteiten
- We moedigen sportclubs, culturele organisaties en andere aanbieders aan om hun aanbod divers en inclusief te maken.'

'We stimuleren een gezonde leefstijl:

- de gemeente wil inwoners ondersteunen bij een gezonde leefstijl, zonder dwingend te zijn. We kijken daarbij naar Positieve Gezondheid: niet alleen fysiek welzijn is belangrijk, maar ook mentaal welbevinden, sociale contacten en het gevoel grip te hebben op het eigen leven. Daarom richten we ons op preventie en een omgeving die gezonde keuzes makkelijker maakt.'

Recreatie en toerisme

In het beleid recreatie en toerisme zijn diverse dwarsverbanden met het cultuurbeleid te vinden. Hieronder een korte samenvatting:

‘De gemeente West Betuwe kenmerkt zich door bloesem, fruit en het rivierenlandschap van de Waal en de Linge. Door deze twee rivieren ligt een groot deel van West Betuwe eigenlijk op een eiland. Dat uit zich ook in de kenmerkende ‘eilandmentaliteit’: een groot gevoel van saamhorigheid, ondernemerschap en zelfredzaamheid binnen de kernen. Inwoners organiseren ontzettend veel voor hun kern. Zij zetten hun schouders eronder en lossen dingen met elkaar op. Inwoners, vrijwilligers en verenigingen maken er samen iets moois van.’

West Betuwe beschikt over een bruisend verenigingsleven waar veel activiteiten worden georganiseerd is een van de sterke punten in de SWOT analyse.

Meer verbinding zoeken met cultuur wordt beschreven als een kans in de SWOT analyse.

‘Cultuur en Kunst sluit qua beleving aan op recreatie en toerisme. De culturele evenementen, musea, kunstprojecten, et cetera laten ons de rijke historie en cultureel erfgoed zien en beleven. Bij het uitvoeren van projecten binnen recreatie en toerisme zoekt de gemeente de verbinding met de sector Cultuur en Kunst.’

Eén van de doelen in het beleid recreatie en toerisme is het samen op zoek gaan naar nieuwe arrangementen en combinaties van activiteiten op het snijvlak van kunst, cultuurhistorie, recreatie en sporten/bewegen.

Breng alle evenementen in beeld op 1 kalender/pagina, zodat duidelijk is wat er allemaal te doen is in ons gebied is een van de resultaten uit de themabijeenkomst voor de totstandkoming van het toeristisch beleid. De wens vanuit cultuurbeleid voor meer zichtbaarheid van de culturele evenementen haakt hier op aan.

Evenementenbeleid

In het evenementenbeleid staat de volgende visie opgenomen:

‘Evenementen bevorderen het culturele leven en de sociale cohesie. Ze zijn een bron van inspiratie en hebben een belangrijke rol in het werken aan gezondheid en verminderen van eenzaamheid. Ze bevorderen de eenheid in de gemeente en de samenhang tussen de kernen: evenementen verbinden. Evenementen stimuleren de economie via het recreatief-toeristisch karakter. In zijn totaliteit verhogen de evenementen de kwaliteit van leven in de gemeente. Dit maakt het waard het grote en gevarieerde aanbod aan evenementen te koesteren.’

Kerngericht werken: bouwen op sociale cohesie en gemeenschapskracht

Als gemeente werken we kerngericht: we zoeken actief de samenwerking op met inwoners(groepen), gemeenschappen, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties in de verschillende kernen. Samen met de kernen zoeken we antwoord op vragen als: Hoe ontwikkelt een kern zich en hoe sluiten we daar als overheid het beste op aan? Wat vindt een kern belangrijk? Welke ideeën en initiatieven leven er? Wie zijn de actieve vrijwilligers en sleutelfiguren? Samen doen we wat de kern nodig heeft – ook op het gebied van cultuur.

Deze werkwijze vraagt om maatwerk per dorp of stadje, waarbij we aansluiten op wat lokaal leeft en speelt. De mate van sociale cohesie en gemeenschapskracht in een kern vormt daarbij een essentiële basis. Waar mensen zich verbonden voelen en samen verantwoordelijkheid nemen, ontstaat ruimte voor duurzame samenwerking en gezamenlijke actie.

Sociale cohesie – het onderlinge vertrouwen en de verbondenheid tussen inwoners – is cruciaal voor het ontstaan van gemeenschapskracht: het vermogen van een gemeenschap om samen initiatieven te nemen en problemen aan te pakken. Deze kracht en verbondenheid zijn op hun beurt weer onmisbaar voor het slagen van het kerngericht werken. Ze bepalen in belangrijke mate hoe onderwerpen op de kernagenda tot stand komen en hoe we daar samen uitvoering aan geven.

Cultuur speelt hierin een verbindende rol. Culturele activiteiten brengen mensen samen, versterken de sociale cohesie en daarmee het gemeenschapsgevoel en bieden ruimte voor expressie en ontmoeting.

Bij het opstellen van de kernagenda’s bekijken we per kern welke thema’s relevant zijn. Cultuur kan daarbij een belangrijke rol spelen, afhankelijk van wat wij als gemeente als opgave zien en wat er lokaal leeft en speelt.

Kadernota dorpshuizen en multifunctionele centra

In de kadernota dorpshuizen en multifunctionele centra wordt als visie het bidbook en het toenmalige coalitieakkoord aangehaald. In het bidbook wordt het belang van dorpshuizen als volgt onderstreept: ‘Een dorpshuis of ‘woonkamer’ waar mensen kunnen samenkomen en elkaar kunnen ontmoeten. Dat is het minimale waar elk dorp over moet beschikken. Hier ontstaan nieuwe netwerken omdat specifieke

groepen elkaar kunnen ontmoeten, zoals minima, statushouders en ouderen. Zeker nu veel winkels verdwijnen, zijn kleinschalige activiteiten die bijdragen aan de leefbaarheid in dorpen zeer welkom'. Het coalitieakkoord stelt dat in elk dorp een plek moet zijn waar mensen samen kunnen komen. Ondersteund door een gemeentelijk budget voor beheer en onderhoud van de dorpshuizen en een netwerk van vrijwilligers. Voor een goede sociale en culturele infrastructuur zijn in onze kernen het verenigingsleven, scholen, dorpshuizen en kerken onmisbaar. Daarom verdienen zij ondersteuning ten behoeve van het voortbestaan van hun activiteiten.

De dorpshuizen en de multifunctionele centra zijn inmiddels dé plekken geworden waar mensen elkaar ontmoeten en waar activiteiten plaatsvinden. Daarmee zijn ze van groot belang voor de uitvoering van het cultuurbeleid.

Minimabeleid

Voor gezinnen waar te weinig geld is om kinderen deel te laten nemen aan cultuur is er de mogelijkheid om financiële ondersteuning te krijgen via het Jeugdfonds Sport & Cultuur. Het Jeugdfonds Sport & Cultuur betaalt het lesgeld en/of de benodigdheden om deel te nemen aan sport- en cultuuractiviteiten. Gezinnen die hier gebruik van willen maken kunnen een aanvraag indienen bij het fonds via Welzijn West Betuwe.

Relatie met Regioplan culturele infrastructuur en cultuur- en erfgoedparticipatie 25-27

In regio Rivierenland werken acht gemeentes samen op het gebied van versterken van de culturele infrastructuur en cultuur- en erfgoedparticipatie. Voor de jaren 2025 tot en met 2027 werken we aan een gezamenlijk plan met twee doelstellingen: verbeteren van de toegang tot cultuur en het uitdragen van het gemeenschappelijke verhaal van Rivierenland. Binnen dit plan zijn er vijf speerpunten: podiumplan 2.0; erfgoed en cultuurroutes; educatie en talentontwikkeling; verbinding met het sociaal domein; communicatie en promotie.

Deze speerpunten en doelen passen uitstekend in het beleidsplan kunst en cultuur van West Betuwe. Het regioplan versterkt het lokale cultuurbeleid. De acties uit het regioplan worden om die reden meegenomen in de uitvoeringsprogramma's 2025-2027 behorende bij het cultuurbeleid van gemeente West Betuwe.

Relatie met Provinciaal beleid

Het cultuurbeleid van provincie Gelderland richt zich op het versterken van de Gelderse identiteit, het stimuleren van cultuurparticipatie en het vergroten van de toegankelijkheid van cultuur voor alle inwoners. De provincie stimuleert samenwerking tussen culturele instellingen, gemeenten en andere partijen om de culturele infrastructuur te versterken en projecten te realiseren. De provincie stimuleert intergemeentelijke samenwerking bij het uitvoeren van culturele- en erfgoedprogramma's. Met de nieuwe subsidieregeling van de provincie kunnen we het hierboven beschreven regioplan de komende jaren gaan uitvoeren.

Relatie met Rijksbeleid

Gezien de status van het kabinet valt er op dit moment niet veel te zeggen over de relatie met het rijksbeleid. De Rijksoverheid wil dat zo veel mogelijk mensen in Nederland toegang hebben tot cultuur van hoge kwaliteit. De Rijksoverheid steunt daarom culturele instellingen zoals de rijksmusea en orkesten. Het gaat hierbij om instellingen die horen bij de landelijke basisinfrastructuur (bis).

5. Speerpunten

In dit hoofdstuk staan vijf nieuwe speerpunten waar we aan gaan werken binnen het nieuwe cultuurbeleid. Bij ieder speerpunt staat de koppeling met de drie doelen van het cultuurbeleid uitgewerkt. Tevens is er per speerpunt een missie plus een visie geformuleerd. De missie schetst de doelstelling van het speerpunt. De visie schetst het toekomstbeeld van het speerpunt.

Daarnaast staat er in het kort omschreven wat we gaan doen. De precieze acties per speerpunt nemen we mee in jaarlijkse uitvoeringsprogramma's. Deze uitvoeringsprogramma's stellen we ieder jaar opnieuw op samen met het culturele veld. Op die manier sluiten de acties aan bij de meest actuele situatie én spelen ze in op de actuele behoeften van onze culturele partners. We beschrijven tevens per speerpunt de producten of de organisaties die al in beeld zijn en die we willen voortzetten.

Speerpunt 1 Zichtbaarheid culturele activiteiten

Verbinding van het speerpunt aan de doelen van het cultuurbeleid

Dit speerpunt richt zich voornamelijk op verbinding en toegankelijkheid, wat direct aansluit bij de sociale cohesie en het welbevinden van inwoners.

Bevorderen van de sociale cohesie tussen de inwoners onderling en tussen alle 26 kernen

- Door culturele activiteiten breed zichtbaar te maken, worden inwoners aangemoedigd om deel te nemen en met elkaar in contact te komen.
- Het versterken van de communicatie rondom cultuur zorgt ervoor dat kern overstijgende initiatieven beter bekend worden, waardoor verbindingen tussen kernen worden gestimuleerd.

Vergrotten van het welbevinden en de gezondheid van de inwoners

- Door een duidelijk en toegankelijk cultuuraanbod wordt het voor inwoners gemakkelijker om deel te nemen aan culturele activiteiten, wat bijdraagt aan sociale interactie en persoonlijke ontwikkeling.
- Cultuurparticipatie kan een positief effect hebben op welzijn en mentale gezondheid door mensen te inspireren, activeren en samenbrengen.

Missie

Gemeente West Betuwe streeft naar een cultureel klimaat waarin kunst en cultuur voor iedereen toegankelijk en zichtbaar zijn. We willen inwoners inspireren, verbinden en betrekken bij het brede culturele aanbod, zodat cultuur een vanzelfsprekend onderdeel wordt van het dagelijks leven en de gemeenschap versterkt.

Visie

We werken aan een sterk en herkenbaar cultuurlandschap waarin alle culturele activiteiten eenvoudig vindbaar en bereikbaar zijn. Dit doen we door helder en laagdrempelig te communiceren, samen te werken met verenigingen, scholen en maatschappelijke organisaties en een goed toegankelijk platform te creëren waarin inwoners elkaar en het culturele aanbod kunnen vinden. Zo bouwen we aan een levendige en verbonden culturele gemeenschap.

Dit gaan we doen

We maken het culturele aanbod zichtbaarder door een toegankelijke en centrale cultuuragenda op te zetten en te promoten via sociale media, lokale kranten, op onze website en in onze beschikkingsbrieven. We betrekken de verenigingen, scholen en cultuurmakers in de communicatie en zetten cultuurcoaches in om inwoners proactief te informeren en verbinden.

Beleef West Betuwe

Voor de centrale cultuuragenda gaan we de website Beleef West Betuwe gebruiken. Deze website was al ingericht om een plek te geven aan culturele activiteiten maar het vullen van deze cultuuragenda kan nog veel beter. Om dit te bereiken gaan we zowel vanuit de gemeente als vanuit de organisatoren ervoor zorgen dat dit dé plek wordt waar alle culturele activiteiten op te vinden zijn. Vanuit de gemeente gaan we in gesprek met de beheerders van de website over verbeteringen. Van de organisatoren verwachten we dat ze hun activiteiten zelf actief op deze website gaan plaatsen. Dit nemen we ook mee in de beschikkingsbrieven. Ook de professionele kunstenaars kunnen hun activiteiten meer bekendheid geven door hun activiteiten te plaatsen op deze website.

Speerpunt 2 Educatie/ talentontwikkeling

Verbinding van het speerpunt aan de doelen van het cultuurbeleid

Dit speerpunt raakt alle drie de doelen van het cultuurbeleid, doordat het bijdraagt aan creativiteit, sociale verbondenheid en het welzijn van inwoners

Ontwikkeling van creativiteit en talent

- Door cultuureducatie een structurele plek te geven in het onderwijs en daarbuiten, krijgen kinderen en jongeren de kans om hun artistieke talenten en creatieve vaardigheden te ontdekken en ontwikkelen.

Bevorderen van de sociale cohesie tussen inwoners en tussen alle 26 kernen

- Cultuureducatie en talentontwikkeling zorgen ervoor dat kinderen en jongeren in aanraking komen met diverse kunstvormen en samenwerken binnen culturele initiatieven.
- Door samenwerking tussen scholen, verenigingen en professionele cultuurmakers ontstaat er een netwerk waarin ontmoeting, samenwerking en culturele uitwisseling tussen kernen kan worden bevorderd.

Vergroten van het welbevinden en de gezondheid van inwoners

- Door jongeren creatieve vaardigheden aan te leren, krijgen zij de mogelijkheid om zich beter te uiten en hun persoonlijke ontwikkeling te versterken, wat bijdraagt aan hun welzijn.
- Kunst en cultuur bieden ruimte voor zelfexpressie en ontwikkeling, wat kan bijdragen aan een positief zelfbeeld en sociale veerkracht.

Missie

Gemeente West Betuwe erkent de waarde van cultuur als katalysator voor educatie en persoonlijke groei. We zetten ons in om alle inwoners, en in het bijzonder kinderen, de kans te geven hun talenten te ontdekken, te ontwikkelen en te versterken door middel van kunst en cultuur. Creativiteit en expressie vormen de basis voor een breed en inclusief leeraanbod dat bijdraagt aan een veerkrachtige en innovatieve samenleving.

Visie

Wij streven naar een toekomst waarin cultuureducatie een vanzelfsprekend onderdeel is van het onderwijs en talentontwikkeling breed wordt ondersteund. Door structurele samenwerking tussen scholen, verenigingen en professionele cultuurmakers willen we een inspirerende leeromgeving creëren waarin kinderen toegang krijgen tot muziek, theater, dans, multimedia, literatuur, beeldende kunst en erfgoed. We versterken kunstonderwijs, ondersteunen jong talent en bieden kansen om zowel binnen als buiten school artistieke vaardigheden te ontwikkelen. Zo bouwen we aan een generatie die zich cultureel bewust en creatief kan uitdrukken, en die actief meedoet in onze samenleving.

Dit gaan we doen

We zorgen voor blijvende verankering van cultuureducatie in het onderwijs en zorgen voor een divers aanbod aan workshops, lessen en projecten die kinderen de kans geven hun creativiteit te ontdekken. We stimuleren de samenwerking tussen scholen, cultuurcoaches, lokale kunstenaars en muziekverenigingen om talentontwikkeling te bevorderen en jeugd te betrekken bij cultuur, zowel binnen als buiten het onderwijs.

Convenant cultuureducatie

Er is een sterke wisselwerking tussen cultuureducatie op school en het lokale culturele aanbod. Om het belang hiervan te onderstrepen tekenden de bestuurders van de basisscholen in West Betuwe, de gemeente en culturele instellingen, vertegenwoordigd door Welzijn West Betuwe, een convenant om samen cultuureducatie steviger op de kaart te zetten. Dit convenant is in 2025 herijkt. Met dit convenant leveren we een belangrijke bijdrage aan het welzijn en de persoonlijke ontwikkeling van onze kinderen en het voortbestaan van het cultuuraanbod in West Betuwe. We stimuleren blijvend dat alle kinderen kunnen leren over de cultuurhistorie van West Betuwe en de maatschappelijke en culturele verworvenheden.

Cultuureducatie op de basisscholen is in meerdere opzichten belangrijk. Met cultuureducatie op de basisscholen bereiken we veel kinderen. Hiermee maken we kunst en cultuur laagdrempelig. Cultuureducatie draagt bij aan de creatieve ontwikkeling van kinderen.

Hiervoor willen we de ruimte geven aan vernieuwingen, passend binnen de 21e eeuw, bijvoorbeeld digital art en de creatieve vormgeving van games. Daarnaast is het belangrijk kinderen op een passende wijze informatie te geven over de cultuurhistorie van de kernen in West Betuwe. Om deze reden vinden de excursies bij voorkeur plaats bij onze lokale en nabij gelegen musea, monumenten en andere plekken met kunst- en cultuuraanbod.

Cultuureducatie aanbod

Door de opgebouwde structuur van een cultuurmakelaar en cultuurcoaches hebben we een solide basis om vorm te geven aan cultuureducatie. De cultuurmakelaar en de cultuurcoaches hebben nauw contact met zowel de scholen als met de cultuuraanbieders en verbinden vraag en aanbod. Het culturele aanbod wordt jaarlijks aangeboden in het Cultuurmagazine. Ook natuur- milieu- en boerderijeducatie maakt onderdeel uit van onze cultuureducatie.

Versterken muziekonderwijs

Na een succesvolle pilot Meer muziek in de klas in 2024 is het aanbod op het gebied van muziek verder uitgebreid. Iedere basisschool en iedere muziekvereniging kan gebruik maken van het ontwikkelde lessenpakket waarmee er uitdagend en professioneel muziekonderwijs gegeven wordt op de scholen. De cultuurcoaches koppelen de muziekverenigingen en basisscholen aan elkaar met als tweeledig doel meer en beter muziekonderwijs op de basisscholen en meer jeugdleden voor de muziekverenigingen.

Cultuureducatie Met Kwaliteit (CMK)

Gemeente West Betuwe neemt ook deel aan het programma Cultuureducatie met Kwaliteit. In 2025 is CMK 4 gestart. De uitvoering van CMK wordt verzorgd door de cultuurcoaches. In het programma Cultuureducatie met Kwaliteit werken scholen en culturele instellingen in het hele land samen om kunst en cultuur een vast onderdeel van het lesprogramma te maken. Doordat leerlingen in aanraking komen met verschillende vormen zoals muziek, dans, beeldende kunst, theater, hiphop en erfgoed ontwikkelen ze hun creatieve en culturele vaardigheden en groeien ze ook in persoonlijk en sociaal opzicht. Met het programma zetten deskundige leerkrachten en vakdocenten cultuureducatie in om de verbeeldingskracht, het waarnemingsvermogen en de communicatieve vaardigheden van leerlingen te vergroten. Het uitgangspunt is integraal cultuuronderwijs en kansengelijkheid.

Speerpunt 3 Jongeren cultuurparticipatie

Verbinding van het speerpunt aan de doelen van het cultuurbeleid

Dit speerpunt heeft een sterke impact op alle drie de beleidsdoelen, met nadruk op talentontwikkeling, sociale cohesie en het welzijn van jongeren.

Ontwikkeling van creativiteit en talent

- Door jongeren actief te betrekken bij kunst en cultuur krijgen zij de kans hun creativiteit te ontdekken, te ontwikkelen en te versterken.
- Talentontwikkeling wordt gestimuleerd door een breed cultureel aanbod waarin jongeren niet alleen consumeren, maar ook zelf creëren en experimenteren met diverse kunstvormen.

Bevorderen van de sociale cohesie tussen inwoners en tussen alle 26 kernen

- Jongeren worden aangemoedigd deel te nemen aan culturele activiteiten, waardoor zij met elkaar en met verschillende gemeenschappen in verbinding komen.
- Door kern overstijgende samenwerkingen tussen scholen, verenigingen en cultuurmakers kan de culturele uitwisseling tussen jongeren uit verschillende kernen bevorderd worden.

Vergroten van het welbevinden en de gezondheid van inwoners

- Actieve cultuurparticipatie draagt bij aan het mentale welzijn van jongeren door hen de ruimte te geven zich te uiten en te ontwikkelen.
- Kunst en cultuur kunnen sociale vaardigheden en zelfvertrouwen versterken, waardoor jongeren zich beter kunnen positioneren binnen de samenleving.

Missie

Gemeente West Betuwe zet zich in om jongeren actief te betrekken bij kunst en cultuur, zodat zij de ruimte krijgen om hun creativiteit te ontdekken, ontwikkelen en delen. Door een toegankelijk en inspirerend aanbod willen we hen stimuleren om cultuur niet alleen te beleven, maar ook zelf te creëren, zodat kunst en cultuur een blijvende en betekenisvolle rol spelen in hun leven en onze gemeenschap.

Visie

Wij streven naar een toekomst waarin kunst en cultuur voor jongeren vanzelfsprekend en laagdrempelig toegankelijk zijn. Door samenwerkingen met scholen, verenigingen en cultuurmakers willen we een breed palet aan mogelijkheden bieden, van muziek, theater en beeldende kunst tot digitale en experimentele cultuurvormen. We ondersteunen talentontwikkeling, geven jongeren een actieve stem in het culturele aanbod en zorgen dat cultuur een verbindend element wordt in hun sociale en persoonlijke ontwikkeling. Zo bouwen we aan een generatie die kunst en cultuur niet alleen waardeert, maar er ook actief aan deelneemt.

Dit gaan we doen

We gaan actief aan de slag met jongeren op de middelbare scholen, onderzoeken de mogelijkheid van een broedplaats waar jonge makers zich kunnen ontwikkelen. We gaan hierbij uit van de wensen van de jongeren zelf.

Kunstbende

In september 2025 zijn we gestart met Kunstbende. Via dit tweejarige project krijgen de jongeren alle kansen en mogelijkheden om zichzelf in een veilige, stimulerende omgeving op creatief vlak te ontdekken en hun talent te ontplooien. Voor veel jongeren is dit een uitlaatklep en een plek vol creatieve uitdaging. Zonder dat het moet, zonder druk, maar omdat ze zelf willen maken. Met Kunstbende helpen we de jongeren om hun talent te ontdekken en ontplooien. Iedere jongere kan deelnemen. Vanwege het landelijke netwerk van Kunstbende krijgen de jongeren de kans andere jonge makers te ontmoeten. Kunstbende wordt begeleid door jongeren die werkzaam zijn bij Cultuur Oost. De ingang om met de jongeren aan de slag te gaan in gemeente West Betuwe zijn onze twee middelbare scholen. De cultuurcoaches gaan hierin samenwerken met de begeleiders van Cultuur Oost.

Kunstuitleenproject op de Lingeborgh

Op scholengemeenschap de Lingeborgh bestond de wens om leerlingen kennis te laten maken met lokale kunstenaars en hun werk. Dit wilde de school bereiken door werk van beeldend kunstenaars uit West Betuwe in de school te exposeren. Daarnaast zijn er lessen/workshops verzorgd in de school en in de ateliers van kunstenaars. Het Collectief West Betuwe heeft het project Kunst in de School (KidS) gerealiseerd. Dit project is zo succesvol gebleken dat er met ingang van schooljaar 2025-2026 een 3-jarig contract is afgesloten tussen beide partijen om dit project voort te zetten.

Broedplaats

In het regioplan 'Culturele Infrastructuur en cultuur- en erfgoedparticipatie 2025-2027' staat onder het speerpunt 'inclusieve jongerencultuurparticipatie' als actie opgenomen om een regionale broedplaats voor jongeren te creëren: 'Maak een plan voor een regionale culturele broedplaats voor jongeren. Momenteel ontbreekt er een traject of plek voor jongeren met talent die willen doorgroeien of professionaliseren. In het algemeen willen we meer aansluiten bij de belevingswereld van jongeren. Online platforms en sociale media spelen hierbij een belangrijke rol; deze willen we verder ontwikkelen.' Deze actie uit het regioplan matcht één op één met dit speerpunt uit het lokale cultuurbeleid van gemeente West Betuwe.

Jongerenadviesraad

Onze jongerenadviesraad, die bestaat uit jongeren in de leeftijd van 12-21 jaar, brengt adviezen uit over thema's die jongeren aangaan. De jongeren uit deze raad kunnen ook input ophalen bij hun achterban. We zullen dan ook de jongerenadviesraad betrekken bij nieuwe acties die vallen onder het speerpunt jongeren cultuurparticipatie, zodat de acties aansluiten bij de behoefte van de jongeren zelf.

Maatschappelijke Diensttijd

Maatschappelijke Diensttijd (MDT) in onze gemeente biedt jongeren (12-27 jaar) de kans om gedurende een aantal weken hun talenten te ontdekken, iets te betekenen voor de samenleving en nieuwe mensen te ontmoeten. Jongerenwerkorganisaties en Welzijnswerk voeren MDT uit in samenwerking met onder andere scholen en verenigingen. Door deze samenwerking ontstaat een waardevol traject waarin jongeren zich persoonlijk ontwikkelen én bijdragen aan een sterkere gemeenschap.

Speerpunt 4 Cultuur als middel voor maatschappelijke vraagstukken

Verbinding van het speerpunt aan de doelen van het cultuurbeleid

Dit speerpunt legt nadruk op verbinding en welzijn, wat direct aansluit bij de sociale cohesie en het welbevinden van inwoners.

Bevorderen van de sociale cohesie tussen inwoners en tussen alle 26 kernen

- Kunst en cultuur worden actief ingezet om verbindingen tussen mensen te versterken, zowel binnen gemeenschappen als tussen de verschillende kernen.
- Door intergenerationele en interculturele samenwerkingen ontstaat er meer begrip en betrokkenheid tussen diverse groepen inwoners.

Vergroten van het welbevinden en de gezondheid van inwoners

- Kunst en cultuur dragen bij aan inclusie en welzijn door kwetsbare groepen actief te betrekken en sociale interactie te bevorderen.
- Culturele projecten helpen eenzaamheid te verminderen, geven mensen een stem en versterken hun sociale en mentale veerkracht.

Missie

Gemeente West Betuwe gelooft in de kracht van kunst en cultuur als verbindende en helende factoren binnen de samenleving. We zetten ons in om cultuur breed toegankelijk te maken en actief in te zetten bij maatschappelijke vraagstukken zoals eenzaamheid, inclusie, polarisatie en het bevorderen van welzijn. Kunst en cultuur moeten niet alleen worden beleefd, maar ook worden ervaren als een middel om mensen samen te brengen, persoonlijke groei te stimuleren en sociale cohesie te versterken.

Visie

Wij streven naar een samenleving waarin kunst en cultuur een vanzelfsprekende rol spelen bij het versterken van verbindingen tussen mensen. Door cultuur te integreren binnen het sociaal domein willen we bijdragen aan een inclusieve en gezonde gemeenschap waarin iedereen de kans krijgt om deel te nemen, zich te uiten en zich gehoord te voelen. We faciliteren initiatieven die cultuur toegankelijk maken voor kwetsbare groepen, stimuleren intergenerationele en interculturele samenwerkingen, en ondersteunen culturele projecten die het welzijn van inwoners vergroten. Zo bouwen we aan een gemeente waarin cultuur niet alleen een uiting van creativiteit is, maar ook een krachtig middel om maatschappelijke uitdagingen aan te pakken.

Dit gaan we doen

Gemeente West Betuwe faciliteert en ondersteunt culturele initiatieven die bijdragen aan maatschappelijke vraagstukken zoals eenzaamheid, inclusie, polarisatie en het bevorderen van welzijn. We brengen partijen samen, bieden ruimte voor samenwerking tussen culturele en sociale organisaties, en stimuleren projecten die sociale cohesie versterken. Daarnaast ondersteunen we intergenerationele en interculturele initiatieven die ontmoeting en verbinding bevorderen. Door cultuurmakers en maatschappelijke organisaties te verbinden, creëren we kansen om kunst en cultuur effectief in te zetten als middel voor een sterke, inclusieve gemeenschap.

Verbinding cultuurbeoefening met zorg en welzijn – onderdeel van het regioplan

Projecten voor specifieke doelgroepen (zoals kwetsbare inwoners en ouderen) die een verbinding vormen met zorg- en welzijnsorganisaties. Voorbeeld hiervan is Kunstgoed, waarbij de welzijnsorganisatie een laagdrempelig activiteitenaanbod in kunst en cultuur aanbiedt aan doelgroepen in hun gemeente. Cultuurorganisaties maken verbinding met de lokale welzijnsorganisatie. Voorbeeldprojecten vanuit Kunstgoed wat de laatste jaren ontwikkeld is, zijn de Zomertoer en laagdrempelige creatieve kennismakingscursussen waaronder 'Tekenen op de iPad'. De zomertoer is een compact programma waarin onder andere voor senioren in een vakantieperiode aanbod wordt samengesteld om zelf bezig te zijn, kennis te maken met nieuwe creatieve activiteiten. Ook om elkaar te ontmoeten, even weg uit de eenzaamheid. Daarnaast worden er intergenerationele projecten ontwikkeld zoals 'Verhalen Verteld' en 'Jongeren portretten ouderen'.

In een samenleving die vergrijst en waarin mensen steeds langer zelfstandig thuis wonen, groeit ook de behoefte aan laagdrempelige, betekenisvolle daginvulling. Zeker voor mensen met geheugenproblematiek en hun naasten is het belangrijk om in de eigen omgeving actief te blijven, sociale contacten te onderhouden en zich onderdeel van de gemeenschap te voelen. Welzijn West Betuwe start met de Odensehuiskamers: een vertrouwde omgeving waar ontmoeting, activiteit en samen doen centraal staan. In deze Odensehuiskamers zal cultuurbeoefening een zinvolle bijdrage zijn aan de activiteiten.

Speerpunt 5 Culturele infrastructuur

Verbinding van het speerpunt aan de doelen van het cultuurbeleid

Dit speerpunt legt de focus op verbinding en duurzaamheid, en draagt bij aan een robuuste culturele sector waarin bestaande voorzieningen worden versterkt en optimaal benut voor een breed cultureel aanbod.

Bevorderen van de sociale cohesie tussen inwoners en tussen alle 26 kernen

- Door bestaande culturele faciliteiten optimaal te benutten en samenwerking te stimuleren, worden ontmoetingen en verbindingen tussen inwoners en kernen bevorderd.
- Een goed georganiseerde infrastructuur maakt het mogelijk om kern overstijgende culturele activiteiten te faciliteren, waardoor de samenwerking tussen verschillende gemeenschappen versterkt wordt.

Vergroten van het welbevinden en de gezondheid van inwoners

- Een toegankelijke en goed functionerende culturele infrastructuur draagt bij aan het welzijn van inwoners door hen ruimte te bieden voor ontmoeting, creativiteit en participatie in kunst en cultuur.
- Door culturele ruimtes flexibel en duurzaam in te zetten, worden meer inwoners gestimuleerd om actief deel te nemen aan culturele activiteiten, wat positieve effecten heeft op mentale gezondheid en sociale verbondenheid.

Missie

Gemeente West Betuwe zet zich in voor een sterke en duurzame culturele infrastructuur, waarbij bestaande faciliteiten optimaal worden benut en versterkt.

We streven naar een levendige cultuursector waarin makers, verenigingen en inwoners ruimte krijgen om elkaar te ontmoeten, samen te werken en te inspireren. We stimuleren samenwerking tussen culturele aanbieders, maatschappelijke partners en lokale initiatieven om kunst en cultuur toegankelijk te maken voor iedereen, zonder dat grote nieuwe investeringen nodig zijn. Door slim gebruik te maken van bestaande ruimtes en middelen, zorgen we ervoor dat cultuur kan bloeien binnen onze gemeenschap.

Visie

Gemeente West Betuwe bouwt aan een toekomst waarin kunst en cultuur stevig verankerd zijn in het dagelijks leven van haar inwoners. We streven naar een flexibele en veerkrachtige culturele infrastructuur die ruimte biedt voor groei, innovatie en samenwerking, zonder dat grote investeringen nodig zijn. Door bestaande voorzieningen beter te benutten, nieuwe verbindingen te leggen tussen culturele en maatschappelijke partijen en inwoners actief te betrekken bij het culturele aanbod, creëren we een duurzame en inclusieve cultuursector die meegaat met de tijd en inspeelt op de veranderende behoeften van de gemeenschap.

Dit gaan we doen

We ondersteunen met behulp van zowel structurele als incidentele subsidies veel culturele activiteiten en verenigingen. We hebben een aantal organisaties die overkoepelend opereren, die zorgen voor netwerken binnen het culturele veld en die op deze manier samen ervoor zorgen dat initiatieven ook daadwerkelijk gerealiseerd worden. We benutten de kansen uit het regioplan op het gebied van infrastructuur.

Subsidies

We zorgen er met structurele subsidies voor dat we culturele clubs zoals muziekverenigingen, koren, toneelverenigingen, diverse stichtingen en jaarlijkse evenementen ondersteunen. Daarnaast ondersteunen we met behulp van incidentele subsidies nieuwe culturele initiatieven.

Overkoepelende organisaties

We beschikken binnen onze gemeente over drie organisaties die een overkoepelende functie hebben: Welzijn West Betuwe, Collectief West Betuwe en Stichting Kunst en Cultuur West Betuwe.

Welzijn West Betuwe is onze uitvoerende partner op het gebied van cultuureducatie en -participatie. De cultuurmakelaar en de cultuurcoaches zorgen voor de verbinding tussen vraag en aanbod en koppelen vraagstukken terug aan de gemeente. De cultuurcoaches hebben elk een eigen specialisme en werken gebiedsgericht. Op die manier komen alle disciplines en alle kernen goed aan bod.

Collectief West Betuwe is een netwerk van kunstenaars en cultuurmakers en verbindt op een creatieve manier de zesentwintig kernen van de gemeente. Het doel van het Collectief is de leefbaarheid in de kernen te verhogen en het culturele klimaat te versterken. Verbinding van de kernen is de rode draad in de activiteiten van het Collectief. Collectief West Betuwe organiseert regelmatig bijeenkomsten voor en door kunstenaars en cultuurmakers. Hier delen de aanwezigen initiatieven, zoeken ze samenwerking en doen ze inspiratie op. Door middel van educatieve workshops en lezingen werkt Collectief West Betuwe aan deskundigheidsbevordering en expertise-uitwisseling.

Stichting Kunst en Cultuur West Betuwe streeft ernaar zo veel mogelijk mensen in West Betuwe toegang te geven tot cultuur. De Stichting organiseert en ondersteunt activiteiten voor de regio. De Stichting maakt onder andere auto- en fietsroutes om het culturele, agrarische en toeristische erfgoed te promoten. Zo zijn er kunstroutes, kastelenroutes en vloodschurenroutes.

Podia

Binnen gemeente West Betuwe beschikken we over een theaterzaal in multifunctioneel centrum de Pluk. Deze zaal met een capaciteit van 98 stoelen is onderdeel van het Podiumplan binnen het regioplan 'Culturele Infrastructuur en cultuur- en erfgoedparticipatie 2025-2027'. De Pluk is hierin een ontwikkellocatie en kan hierdoor meeliften op de samenwerking tussen de zes podia in regio Rivierenland. Op het gebied van programmering levert dit interessant nieuw aanbod op voor gemeente West Betuwe. De scholen profiteren van deze samenwerking doordat we in gezamenlijkheid binnen Rivierenland

schoolvoorstellingen programmeren. Door de regionale PR mogelijkheden brengen we de voorstellingen onder de aandacht van een veel groter publiek.

Met de STIP voorstellingen bereiken we nieuw publiek, enerzijds door het pay what you can principe, anderzijds door de programmering van nog niet bekende namen en/of jonge makers. Daarnaast zorgt LingeFilm diverse keren per week voor de vertoning van interessante films in de Pluk.

Musea

De samenwerking tussen de regionale musea wordt versterkt door de acties uit het regioplan 'Culturele Infrastructuur en cultuur- en erfgoedparticipatie 2025-2027'. De musea wisselen kennis uit, inspireren elkaar en leren van elkaar. De kleine musea in de regio en het Regionaal Archief Rivierenland ondersteunen elkaar bij het verbeteren van hun presentatie en aansluiting bij het Verhaal van Gelderland. Dit kan gaan om aanpassingen in de vaste opstelling, het toegankelijker maken van collecties of het creëren van seizoen overstijgende presentaties. In het streven naar het behoud van erfgoed staat de wens centraal om de rijkdom aan erfgoedschatten toegankelijk te maken voor alle inwoners, maar ook voor de toerist die onze regio bezoekt. Bewust van het feit dat niet iedereen in staat is om vaste tentoonstellingslocaties te bezoeken, is de Mobiele Erfgoed Tentoonstelling (MET) ontwikkeld. De MET is een modulair systeem van elementen waarmee erfgoed-organisaties heel eenvoudig zelf een expositie kunnen opzetten, die op binnenlocaties getoond kan worden. Deze mobiele erfgoedpresentatie biedt niet alleen de mogelijkheid om lokale schatten te onthullen, maar ook om met meerdere instellingen samen het Verhaal van Gelderland te vertellen. Dit initiatief zorgt ervoor dat erfgoed levendig en toegankelijk is te maken voor een divers publiek.

Dorpshuizen als plek voor cultuur

Om ontmoetingen mogelijk te maken, zijn goede plekken nodig. Daarom willen we ontmoetingsplekken zoals dorpshuizen, en multifunctionele centra versterken. We kijken ook of andere locaties, zoals speelplekken en maatschappelijke gebouwen, breder kunnen worden gebruikt. De dorpshuizen en multifunctionele centra zijn veelal de basis voor de beoefening van cultuur. Veel verenigingen vinden hier hun plek als repetitielocatie. Daarnaast zijn het, naast kerken, de meest voor de hand liggende plekken in de kernen van gemeente West Betuwe voor vele culturele voorstellingen.

Kunst in openbare ruimte

We vinden het belangrijk dat kunst ook zichtbaar is in onze buitenruimte. Naast de kunstwerken die verdeeld over de diverse kernen in onze gemeente staan, willen we de komende periode gaan werken aan meer vormen van kunst in de openbare ruimte. We gaan ons inzetten om muurschilderingen en/of poëzie een plek te geven in de openbare ruimte.

6. De uitvoering

Uitvoeringsagenda's

Het beleidsplan kunst en cultuur schetst alleen de kaders van het cultuurbeleid van gemeente West Betuwe. De gemeenteraad stelt de kaders vast. Na vaststelling van het beleidsplan kunst en cultuur door de gemeenteraad zal er jaarlijks een uitvoeringsprogramma gemaakt worden. Het college van burgemeester en wethouders stelt ieder jaar het uitvoeringsprogramma vast. We houden de gemeenteraad op de hoogte van de uitvoering door jaarlijks een raadsinformatie notitie op te stellen over hetgeen er gerealiseerd is en hetgeen er voor het komende jaar op de planning staat om uit te voeren.

In het uitvoeringsprogramma werken we per speerpunt de acties voor het komende jaar uit. Dit doen we in samenspraak met onze culturele partners.

7. Financieel kader

Begrotingspost	2026	2027	2028	2029
Budget uitvoering cultuurbeleid	58.837	59.113	59.069	59.069
Cultuurmakelaar, cultuurcoaches en educatie*	248.000	248.000	248.000	248.000
Boerderij educatie	26.228	26.228	26.228	26.228
Structurele cultuursubsidies	123.000	123.000	123.000	123.000
Incidentele cultuursubsidies	28.407	28.407	28.407	28.407
Cofinanciering regioplan	15.000	15.000	15.000	15.000

*de financiering van de cultuurcoaches is afhankelijk van de doeluitkering van het Rijk (Brede Regeling Combinatiefuncties). De Brede Regeling Combinatiefuncties valt nu onder de Brede SPUK die loopt tot en met 2026. Het is op dit moment nog niet duidelijk hoe deze regeling er vanaf 2027 gaat uitzien.

8. Bronvermelding

- Nota subsidieregels West Betuwe 2025
- Startnotitie erfgoedbeleid West Betuwe
- Visie Samen sterk en in beweging 2025-2028
- Beleid recreatie en toerisme in West Betuwe
- Gebiedsmarketing West Betuwe op de kaart
- Uitvoeringsplan gebiedsmarketing West Betuwe 2023-2026
- Nota evenementen West Betuwe mei 2024
- Beleidsplan Schuldhulpverlening gemeente West Betuwe 2025-2028
- Kadernota dorpshuizen en multifunctionele centra
- Regioplan Culturele infrastructuur en cultuur- en erfgoedparticipatie 2025-2027
- Vragenlijst over cultuur voor de inwoners en alle binnengekomen antwoorden
- Convenant cultuureducatie West Betuwe 2025-2028
- Cultuurmagazine 2025-2026 – Welzijn West Betuwe
- Jongerenparticipatie en jongerenwaardering in West Betuwe

- www.collectiefwestbetuwe.nl
- www.skewb.nl
- www.cultuureducatiemetkwaliteit.nl
- www.cultuurparticipatie.nl
- www.welzijnwestbetuwe.nl/het-jeudfonds-sport-en-cultuur-helpt
- www.gelderland.nl
- www.rijksoverheid.nl
- www.lkca.nl

Aldus besloten in de openbare vergadering van 28 oktober 2025, nummer 2025-108,

*de griffier,
Hans van der Graaff*

*de voorzitter,
Servaas Stoop*